

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-503-7-10>

**CIVIL PROTECTION IN WARTIME: TRAINING PROGRAM
FOR REPRESENTATIVES OF EUROPEAN UNION RESCUE UNITS**

**ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ В УМОВАХ ВІЙНИ:
ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ПРЕДСТАВНИКІВ
РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

Popovych Vasyl Vasylovych

*Doctor of Technical Sciences,
Professor,
Vice-Rector for Scientific Work
Lviv State University of Life Safety
Lviv, Ukraine*

Попович Василь Васильович

*доктор технічних наук, професор,
проректор з наукової роботи
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності
м. Львів, Україна*

Koval Nazariy Yaroslavovych

*Doctor in Agriculture, professor
Vice-rector on Research and Innovation
Dnipro State Agrarian
and Economic University
Dnipro, Ukraine*

Коваль Назарій Ярославович

*доктор філософії,
проректор з персоналу
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності
м. Львів, Україна*

Koval Volodymyr Vitaliiovych

*adjunct
Lviv State University of Life Safety
Lviv, Ukraine*

Коваль Володимир Віталійович

*ад'юнкт
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності
м. Львів, Україна*

Sviatkevych

Oleksandr Volodymyrovych

*Head of International Cooperation
Department
Lviv State University of Life Safety
Lviv, Ukraine*

Святкевич

Олександр Володимирович

*начальник відділу міжнародного
співробітництва
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності
м. Львів, Україна*

Механізм цивільного захисту Європейського Союзу – це система співпраці 27 країн членів ЄС та 10 країн-учасниць Механізму (Албанія, Боснія та Герцоговина, Ісландія, Молдова, Чорногорія, Північна Македонія, Норвегія, Сербія, Туреччина, та Україна), яка направлена на запобігання, попередження та реагування на надзвичайні ситуації в ЄС і за його межами, зокрема, шляхом надання координованої міжнародної

допомоги. Активізація Механізму здійснюється за терміновим запитом постраждалої країни, що дозволяє країнам-учасникам Механізму оперативно допомагати країні в подоланні наслідків стихійного лиха згідно до списку першочергових потреб [1].

Переслідуючи ціль зміцнення співпраці з країнами-членами ЄС та Євроінтеграційну політику України 20 квітня 2023 року було підписано Угоду щодо участі України в Механізмі цивільного захисту Союзу (далі – МЦЗ ЄС, UCPM) між Україною, з однієї сторони, та Євросоюзом, з іншої сторони. Повноцінне членство в МЦЗ ЄС для нашої країни, зокрема для ДСНС України та структурних підрозділів служби дають нові можливості участі у різноманітних проєктах (програмах), грантах, тренінгах, спеціалізованих навчаннях які спрямовані на посилення готовності та спроможності реагувати на надзвичайні ситуації як в Україні та ЄС так і спільно у всьому Світі [2].

Політику розвитку та діяльності МЦЗ ЄС здійснює Генеральний директорат цивільного захисту та гуманітарної допомоги Єврокомісії (далі – Генеральний директорат, DG ECHO). З метою виконання пріоритетних напрямків розвитку МЦЗ ЄС з 01 лютого по 25 квітня 2024 року Генеральним директоратом було оголошено щорічний конкурс проєктних пропозицій, які фінансуються ЄС в рамках Програми «UCPM» [3].

Генеральний директорат цивільного захисту та гуманітарної допомоги ЄС з 1 лютого 2024 року відкрив конкурс проєктних пропозицій для країн-учасниць Механізму цивільного захисту. Конкурс передбачає подачу проєктних пропозицій за наступними напрямками:

- запобігання надзвичайним ситуаціям (UCPM-2024-KAPP-PV);
- готовність до надзвичайних ситуацій (UCPM-2024-KAPP-PP);
- повномасштабні навчання (UCPM-2024-KAPP-EX).

Проєкти ЄС в рамках Програми «UCPM» головним чином покликані для покращення співпраці з національними органами цивільного захисту країн учасниць МЦЗ ЄС шляхом підтримки та координації їхніх зусиль у запобіганні, плануванні управління ризиками та готовності реагувати на надзвичайні ситуації. Також слід зазначити, що всі проєкти конкурсу фінансуються ЄС у розмірі 90% від оголошеного бюджету проєкту, 10% оголошеного бюджету покривається за власний рахунок виконавця проєкту і залежить від його частки в загальному бюджеті проєкту.

Право подання проєктних пропозицій за вище зазначеними напрямками діяльності мають всі державні та недержавні організації країн-учасниць МЦЗ ЄС, які здійснюють діяльність в сфері цивільного захисту. ДСНС України як, центральний орган виконавчої влади, має певні пріоритети на здобуття грантів, у зв'язку з недавнім вступом до МЦЗ ЄС та великою потребою у швидкому оновленні сил та засобів.

Правила конкурсу проєктів МЦЗ ЄС дозволяють підпорядкованим структурним підрозділам, в тому числі і ЗВО системи ДСНС, подавати проєктні пропозиції, за умови представлення письмової згоди на участь в конкурсі від ДСНС України. Окрім реалізації проєктів, Механізмом цивільного захисту ЄС передбачено інші можливості розвитку національної системи цивільного захисту, а саме участь особового складу служб цивільного захисту в навчальних та тренінгових програмах Об'єднаної мережі знань з цивільного захисту.

Об'єднана мережа знань з цивільного захисту є освітньою платформою (інструментом) Механізму цивільного захисту ЄС та створена для ефективної підготовки та навчання фахівців цивільного захисту, обміну досвідом та інноваціями [4].

Навчальна програма Об'єднаної мережі знань з цивільного захисту складається з чотирьох основних блоків (теоретичного) навчання, а саме:

- навчання з оперативного розгортання підрозділів, яке включає в себе 9 курсів і призначені для команд, модулів та експертів, які в майбутньому прийматимуть участь у місіях розгортання сил і засобів під час активації Механізму цивільного захисту ЄС;

- навчання для працівників цивільного захисту та кризового менеджменту, які включають в себе 4 курси і призначені для вдосконалення національної системи управління реагування на надзвичайні ситуації та кращої інтеграції з Механізмом цивільного захисту ЄС;

- навчальні онлайн модулі (самоосвіта);

- спеціальні навчання, що розроблені під виникаючі ризики і потреби (навчання інструкторів, тематичні семінари, воркшопи, різноманітні лекції) для ґрунтовнішого вивчення функціонування МЦЗ ЄС.

Навчання проводиться в трьох основних формах: онлайн, офлайн, змішаний формат у відповідності до розробленого календаря навчальних курсів в системі МЦЗ ЄС (рис. 1).

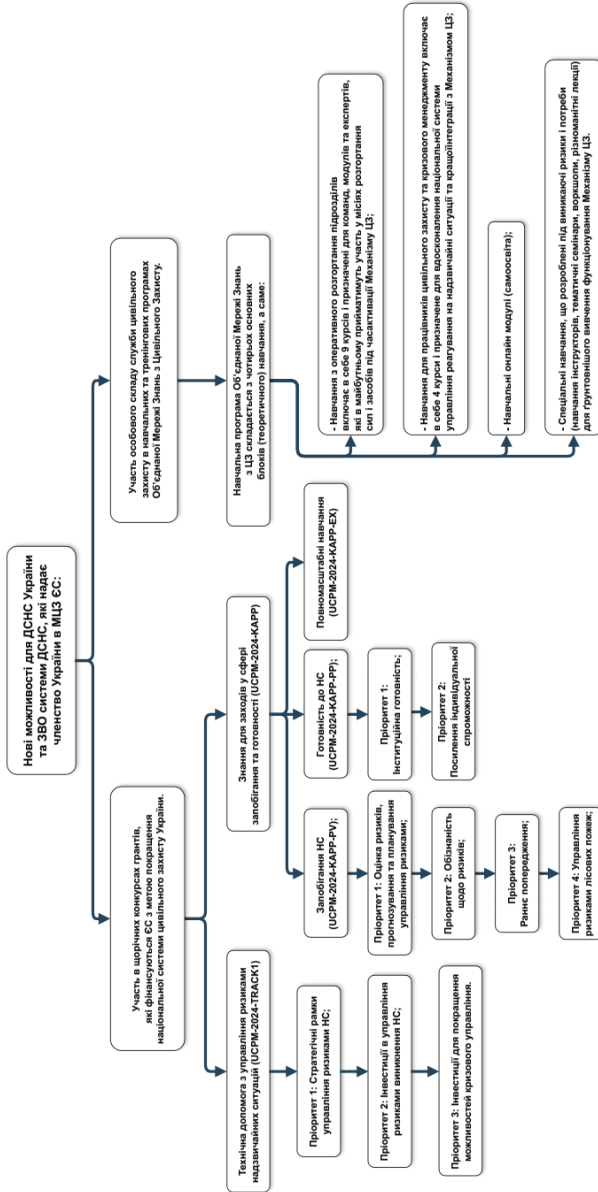

Рис. 1. План-схема основних можливостей діяльності в МЦЗ ЄС

На виконання Плану заходів (дорожньої карти) з реалізації Угоди між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, з іншої сторони, щодо участі України в Механізмі цивільного захисту Союзу на 2023–2024 роки затвердженого наказом ДСНС України від 29.11.2023 № 959 Львівським державним університетом безпеки життєдіяльності у 2024 році було подано на конкурс МЦЗ ЄС три проектні пропозиції з яких одна проектна пропозиція «Транскордонні навчання з реагування на повені в постконфліктному середовищі–CROSSFLOOD» перемогла в конкурсі, а проектна пропозиція «Підготовка до оперативного реагування на надзвичайні ситуації в багатомовному середовищі – iTERMS» переміщена в резервний список проектів, що будуть фінансуватися у разі виділення ЄС додаткового фінансування.

Проект «Транскордонні навчання з реагування на повені в постконфліктному середовищі – CROSSFLOOD» (далі – CROSSFLOOD) реалізовуватиметься з 2025 по 2026 роки, станом на сьогодні триває процес підготовки Грантової угоди. До консорціуму виконавців проекту увійшли: координатор проекту – Міністерство внутрішніх справ Румунії, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Університет Бундесверу в Мюнхені, Міжнародна організація рішень з стійкості (Resilience Solutions International – RSI) Австрія, IB Consultancy Нідерланди та ряд асоційованих партнерів.

Проект CROSSFLOOD фінансується ЄС задля повноцінного відпрацювання взаємодії країн-учасниць МЦЗ ЄС в активації (надходження запиту) надання транскордонної допомоги у разі виникнення надзвичайної ситуації в одній з країн ЄС. За результатами виконання проекту буде оцінено готовність національних служб цивільного захисту реагувати на запит Координаційного центру реагування на надзвичайні ситуації в Брюсселі (далі – ERCC), відповідності правових актів в сфері цивільного захисту, в тому числі під час перетину кордону силами та засобами оперативно-рятувальних служб для надання допомоги.

Проект CROSSFLOOD передбачає залучення до польових навчань у 2026 році на території Республіки Румунія (поблизу міста Серет) сил та засобів НІПРЧ ЛДУБЖД та ГУ ДСНС України в прикордонних з Румунією областях, а також представників Департаменту реагування ДСНС України. Загальний бюджет проекту складає – 999 922,38 євро, кошти ЄС передбачені для ЛДУБЖД – 90 153,17 євро, власний внесок ЛДУ БЖД – 10 017,02 євро. Кошти виділені для ЛДУБЖД відповідно Грантової угоди можуть бути використані для закупівлі паливо-мастильних матеріалів, часткового оновлення ПТО НІПРЧ, яке задіюватиметься в польових навчаннях, оплати відрядження особового складу в рамках проекту, а також на покриття фінансових витрат

підрозділів ДСНС України що прийматимуть участь в польових навчаннях у 2026 році.

Водночас в Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності розробляється програма підготовки представників рятувальних служб Європейського Союзу на основі досвіду, отриманого в умовах війни. Ця програма передбачає три модулі підготовки протягом 36 один, а саме: організація заходів цивільного захисту, ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій, психологічне забезпечення.

Таким чином, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, як провідний заклад вищої освіти системи ДСНС України приймає активну участь в механізмі цивільного захисту шляхом подання заявок та отримання грантів в рамках конкурсу. Наступним пріоритетним завданням працівників університету є подача конкурсної заявки на тематику управління ризиками лісових пожеж.

Література:

1. Офіційний сайт ДСНС України. Про Механізм цивільного захисту ЄС. <https://dsns.gov.ua/mizhnarona-diyalnist/spivrobotnictvo-z-mexanizmom-civilnogo-zaxistu-jes/zagalna-informaciia-1>

2. Попович В. В., Коваль В. В., Коваль Н. Я. 2024. Цивільний захист України в умовах війни. *XVI Міжнародна науково-практична конференція «Закарпатські правові читання. Сталий розвиток та інституційна спроможність в умовах війни: національний та міжнародно–правовий аспекти»: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Ужгород, 26-27 квітня 2024 р. С. 48-50.

3. Popovych V., Menshykova O. 2024. Peculiarities of Professional Training of Civil Defence Specialists in Ukraine Under a Martial Law. *Roczniki Nauk Społecznych*. 52(1). 123-131. <https://doi.org/10.18290/rns2024.0012>

4. Skrabacz A., Popovych V. 2023. Funkcjonowanie budowli ochronnych w Polsce i na Ukrainie–implikacje dla Polski wobec doświadczeń wojennych Ukrainy. *Alcumena. Pismo Interdyscyplinarne*. 4(16). 39-57. <https://doi.org/10.34813/psc.4.2023.3>